

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת : חברת הכנסת חוה אתי עטייה

פ/25/2199

הצעת חוק המשתתף החופשי, התשפ"ג–2023

1. מטרת החוק מטרתו של חוק זה היא להקנות למשתתף חופשי זכויות מתחום דיני העבודה על מנת לאפשר לו להגיע למימוש עצמי, תוך שמירה על זכויותיו על פי חוק-יסוד : חופש העיסוק¹, וחוק-יסוד : כבוד האדם וחירותו².
2. הגדרות בחוק זה –
- "הסכם קיבוצי" – כמשמעותו בחוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז–1957³, לרבות צו הרחבה והסדר קיבוצי בכתב, כמשמעותם בחוק האמור ;
- "מזמין" – מי שאצלו, בשירותו או עבורו מתבצעת העבודה האישית של המשתתף החופשי ;
- "משתתף חופשי" – מי שהוא בעל מקצוע או בעל ידע מיוחד שהתקשר בחוזה עם מזמין לשם ביצוע עבודה אישית, שלא על בסיס קבוע ושלפחות 75% מהכנסתו מיגיעה אישית לפי סעיף 2(1) או (2) לפקודת מס הכנסה⁴, באותה תקופת התקשרות מקורם בהתקשרות עם אותו מזמין ;
- "השר" – שר העבודה הרווחה והשירותים החברתיים.
3. החלת תנאי עבודה החוקים המפורטים בתוספת הראשונה וההסכמים הקיבוציים המפורטים בתוספת השנייה, ככל שהם בתוקף, יחולו גם על משתתף חופשי ולעניין זה דינו של המשתתף החופשי כדין עובד.
4. שמירת זכויות (א) הוראות חוק זה באות להוסיף על זכותו של משתתף חופשי לפי כל דין או חוזה, לרבות מימוש זכויותיו לפי חוק זה, קידום אינטרסים במסגרת ארגונית של משתתפים חופשיים נוספים שהתקשרו בחוזה עם המזמין ולרבות השתתפות בשביתה או בהפגנה שאורגנו על ידי אותו ארגון ; השתתפות

¹ ס"ח התשנ"ד, עמ' 90.

² ס"ח התשנ"ב, עמ' 150.

³ ס"ח התשי"ז, עמ' 63.

⁴ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120.

בשביתה או בהפגנה כאמור, לא ייחשבו כהפרת החוזה.

(ב) על אף האמור בסעיף 3, אם נקבעו בחוזה ההתקשרות שבין המשתתף החופשי לבין המזמין תנאים המיטיבים על הקבוע בחוקים ובצווי ההרחבה האמורים בסעיף 3 – יחולו תנאי החוזה כאמור.

5. תחולה (א) לעניין חוק זה, דין המדינה כדין כל מזמין אחר.

(ב) חוק זה יחול גם על חברה ממשלתית, רשות מקומית וחברה עירונית.

6. איסור התניה זכותו של משתתף חופשי לפי חוק זה איננה ניתנת להתניה או לויתור בכפוף להוראות סעיף 4(ב).

7. ביצוע ותקנות השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, באישור ועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת –

(1) לשנות את התוספת הראשונה או את התוספת השנייה;

(2) להתקין תקנות בכל עניין הנוגע לביצועו של חוק זה.

תוספת ראשונה

חוק דמי מחלה, התשל"ו–1976⁵;

חוק הגנה על עובדים (חשיפת עבירות ופגיעה בטוהר המידות או במנהל התקין), התשנ"ז–1977⁶;

חוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז–1957⁷;

חוק יישוב סכסוכי עבודה, התשי"ז–1957⁸;

חוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח–1998⁹;

חוק עבודת הנוער, התשי"ג–1953¹⁰;

חוק עבודת נשים, התשי"ד–1954¹¹;

חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח–1998¹²;

חוק שכר מינימום, התשמ"ז–1987¹³;

חוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א–1951¹⁴;

⁵ ס"ח התשל"ו, עמ' 206.

⁶ ס"ח התשנ"ז, עמ' 66.

⁷ ס"ח התשי"ז, עמ' 63.

⁸ ס"ח התשי"ז, עמ' 58.

⁹ ס"ח התשנ"ח, עמ' 166.

¹⁰ ס"ח התשי"ג, עמ' 115.

¹¹ ס"ח התשי"ד, עמ' 154.

¹² ס"ח התשנ"ח, עמ' 152.

¹³ ס"ח התשמ"ז, עמ' 68.

חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958¹⁵;

חוק שכר שווה לעובדת ולעובד, התשנ"ו-1996¹⁶;

חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, התשמ"ח-1988¹⁷;

חוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט-1969¹⁸.

תוספת שנייה

צו הרחבה בדבר השתתפות המעביד בהוצאות נסיעה לעבודה וממנה;

צו הרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק;

צו הרחבה בדבר תשלום דמי הבראה;

דברי הסבר

ההבחנות המסורתיות בין עובד שכיר לבין קבלן עצמאי, אינן נותנות מענה הולם להתפתחות מעמד ביניים של המשתתף החופשי (Freelancer) שעיקר עבודתו היא אצל מזמין שירות יחיד. אדם כזה דומה במידה רבה לעובד שכיר, אולם, לא מתקיימים בינו לבין המזמין יחסי עובד מעביד. כמו כן הוא אינו מעסיק עובדים ופועל לבדו מול מזמין השירות.

כתוצאה מכך מספרם של העובדים במעמד של משתתף חופשי הולך וגדל ועובדים אלו נותרים ללא זכויות סוציאליות בסיסיות.

נוכח הצרכים הגוברים נדרשו בתי הדין לעבודה להתחבט ולהגדיר מדי פעם את מעמדם של עובדים שונים. בעקבות כך, הובעו דעות שונות בערכאות שונות והנושא מעורר קשיים ומחלוקות. כדי להיטיב את מצבו של המשתתף החופשי ולצמצם את הוויכוחים המשפטיים בנושא, מוצע לאמץ הסדר אשר משווה במובנים רבים את מצבו של המשתתף החופשי למצבו של עובד שכיר.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת השמונה-עשרה, על שולחן הכנסת התשע-עשרה ועל שולחן הכנסת העשרים על ידי חברת הכנסת שלי יחימוביץ' וקבוצת חברי הכנסת (פ/1601/18; פ/908/19; פ/1631/20), על שולחן הכנסת העשרים ואחת על ידי חברת הכנסת שלי יחימוביץ' (פ/380/21), על שולחן הכנסת העשרים ושתיים על ידי חבר הכנסת אילן גילאון (פ/414/22), על שולחן הכנסת העשרים ושלוש על ידי חברת הכנסת חוה אתי עטייה (פ/246/23) ועל ידי חבר הכנסת ניצן הורוביץ (פ/248/23), ועל שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת ניצן הורוביץ (פ/178/24), על ידי חברת הכנסת חוה אתי עטייה (פ/195/24), על ידי חבר הכנסת מוסי רז (פ/1671/24) ועל ידי חברת הכנסת ג'ידא רינאווי-זועבי (פ/1750/24).

הצעת החוק זהה לפ/195/24 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ט"ו בשבט התשפ"ג (06.02.2023)

¹⁴ ס"ח התשי"א, עמ' 204.

¹⁵ ס"ח התשי"ח, עמ' 86.

¹⁶ ס"ח התשנ"ו, עמ' 230.

¹⁷ ס"ח התשמ"ח, עמ' 38.

¹⁸ ס"ח התשכ"ט, עמ' 70.